

## РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.  
Виходить щотижня.  
в Ваніперу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.  
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.  
Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само

### "ROBOTCHYJ NAROD"

(THE WORKING PEOPLE).  
THE OFFICIAL ORGAN OF THE  
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.  
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).  
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA  
Published weekly by  
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION  
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.  
J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - AND MANAGER.  
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:

"ROBOTCHYJ NAROD"  
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

## Рік 1912 а 1913.

Рік 1912 а богатий своїми результатами чим цілий ряд минутих років. Він а богатий соціальними випадками, котрі обняли не тільки Європу, але цілий ряд країн, цілі частини світа як Європу, Азію і частинно Америку, де найбільш а розвинений капіталістичний світ.

Буржуазні журнали і газети стоячи на порозі 1913 р. добре чувають і розуміють, що рік 1912 звернув людий всіх держав на ліво. Вони знають, що 1912 рік помімо кровопролиття поповнюваних на соціалістичній думці та її представителів, — фактично приніс перемогу тільки соціалізму і його оборонцям робітникам — старіють ся відповісти по, своєму, по буржуазному і сим затушувати перед народом дійсне значіння випадків 1912 р. Вони старають ся спрямувати думку і енергію горожан на брехливу дорогу і сим збаламутити так фермерам як і робітникам їхні задані і плани борби в 1913.

Ми, соціалісти являючись борцями за освободженя робітників, а освободженя фермерів і цілого людства а ярма капіталу, обов'язані вказати нашим читачам дійсне значіння прожитого 1912 року і тим направити їхню думку на правильну дорогу, по котрій вони повинні пройти ті ідеали, за котрі вони повинні боротись і як боротись в 1913 р.

### Наша нова вітчизна Америка

Наша нова вітчизна Америка зміняла свій внутрішній вигляд через цілий ряд минутих років але цілковито змінила дорогу аж 1912 року. Більше 20-ти літ управляли сею державою дві партії, маючи своїх двох управителів, Головна же партія жита, — соціалістична партія, котра при таких величезних числах пролетаріату як в Америці повинна була бути сильнішою, завдяки своїй слабості не вказувала ніякого політичного впливу на жита і тому оба управителі буржуазних партій були спокійні. Але льогіка жита заставляла думати і клясу робітників та фермерів о своїй судбі, о своїм житті. І на горизонті показались тучі. Управитель республіканської партії Рузвельт розумів, що його партія 20 літ обманювала працюючий люд. Се було можливо попередно, а — ніні? Коли ніні існує соціалістична партія а її безпощадною критикою, так йти ранішими слідами вже неможливо. Він пропонував дати робітникам огризену кістку і не ждати тої хвилі, коли всі ті маси стануть організованими членами соціалістичної партії і заберуть з нею не тільки кістку, але й всі палати, жезлізниці, майні і т ч побудовані їхніми руками. Казав дати й грін... але панове капіталісти посарились, і тепер Америкою управляє вже трохи менеджерів. Відбули ся вибори і робітнича організація дістала близько мільон голосів. Се вже сила. По виборах буржуазія бачучи свій моральний занепад постановила піметитись на робітничій організації. Вона забалаговити провідників робітничого руху Етора і Джованні, арештувала багато соціалістичних оборонців і ораторів, але під напором протесту робітників, під напором страйків, — побачила, що тюремю не настрашити борців за освободженя людства з пуг капіталізму — була примушена пустити їх на волю.

Будучина соціалізму в Америці ясна. Соціалістична партія чимраз бистріше стане розвиватись, бо вона одна тільки може поставити жита Америки на дорожці поступу народних сил і освободити угнетених з неволі капіталу. Тільки соціалістична партія, котра бореть ся рівноуправненям і а дійсною свободою, зможе дати народови просвіту і занести закон, що забороняє емігрантам вступити до Америки. Розглядаючи так політичне як і економічне жита Злучених Держав, сміло можемо сказати, що в будучині всі буржуазні партії злиються ся разом о одну; розвивається сильна борба а соціалізмом; соціалістична партія зростає в грандіозне число організованих членів.

І коли не оглядаючись на всякі реакційні перепопи, бачимо в Злучених Державах зріст соціалізму, зріст членів партії, зріст соціалістичних голосів, зріст соціалістичної преси, — то а гірким жалем не можна сего сказати про Канаду. Тут соціалістична партія розвивається слабо, дуже повільно. Іменю в Канаді, де а велике число фермерів, що прийшли а Росії, а України, а Галичини, де за останні роки прибула маса мійських і сільських робітників, — повинна енергічно розвиватись соціал-демократична партія. А то на жаль соціалізм в Канаді розвивається дуже слабо і не має ніякого політичного впливу на жита Канади, підчеркуючи свою організаційну слабкість, слабе політичне розв'язок фермерів і робітників. Тільки сим слабим політичним розвитком фермерів і робітників можна оправдати повільний розвиток соціалістичної партії. Тільки с два факти оправдують те, що так провінційальні як і муніципальні вибори перемістились робітники і фермери без ніякої борби в руки консерватистів та лібералів. Та як слабо не був би розвинений соціалістичний рух Канади, як фермерство та робітництво не було сліпим в житті — то такі випадки як ухваленя консерватистами 35 мільонів доларів дарунку Англії на науку убійств з народної кишені — відкривають робітникам і фермерам очі, заставляють їх тоді до борби за свої власні інтереси і доперва тоді зростає соціалістична партія, розвивається соціалістична преса. І скажуть тоді різним націоналістам, консерватам та лібералам: „Царство вашому надходить вже кінцець”.

Щоб закінчити нашу першу часть політичного огляду за 1912 р. згадаємо еще про одну важну і велику зміну. До 1912 р. були держави а монархістичним правлінням, де закони і жита горожан залежали від волі і самодержавія царя, але 1912 рік поставив сему кінець. Величезна держава Китай (Хіні) післяла свого царя на зелену нашу а проголосила себе республікою, де править собою самий народ а не цар і його підхвості. І в 1913 р. нема на земській кулі ні одної держави, де соціалізм не мавби своїх представителів, борців і оборонців. Соціалізм і республіка — от головні дороги, котрими піде 1913 рік. І ми робітники еще скорше можемо пійти тою дорогою, коли будемо піддержувати соціалістичну партію, соціалістичну пресу і напишемо на наших прапорах: Хай живе соціалізм, хай живе соціалістична партія!

(Дальше буде.)

## Величезна демонстрація за миром.

Велика вага теперішньої хвилі, у якій живить ся судба Європи і європейської культури спонукала міжнародну репрезентативну соціал-демократичну партію проголосити своє слово до робочих мас усіх народів і кинути важну пересторогу могучим сего світа, які грають ся своїми воєнними забаганками мов невинною іграшкою.

В швейцарській місті Базилі відбув ся в неділю, 24 листопада міжнародний конгрес соціал демократів. Всі народи європейських держав вислали там своїх заступників. Найбільше заслужені мужі у нашій партії репрезентували там робочі маси усієї Європи. Базилійські робітники устроїли сїднини маміфестацію за миром. Віче відбуло ся в величавій церкві, званій „Містер” у тій самій де відбували ся у середніх віках собори католицьких єпископів. З того самого місця, а відки кілька віків тому, висилали на смерть єретиків [то є тих, що не повинували ся салі волю попів] а того самого місця проголосило сегодня могуче слово миру і братерства всіх народів. Делегати і прочі учасники конгресу зібрали ся на подвір'ю касарням і з відтам рушив мировий похід через ціле місто. Похід переходив наперед через самі пролетарські вулиці міста, відтам через вулиці, замешкалі буржуазією і мільонерами. Перед походу творили шкільні діти, за ними їхав мировий вів. На возі українцем цвітати під бальдахиною стояв а н г е л м и р а, довкола нього всім дівчаток в білих одягах з пальмовими галузками, яко ознакою мира. За ними йшли гуртами всі нації; на переді Німці, за ними австрійська делегация, дальше російська, угорська, французька, італійська, шведська, бельгійська і т. д. На чолі походу йшли три представителі правительства швейцарського. Коли похід зближав ся до церкви зазвонили торжественно славіні мінерські дзвони і 5 тисяч 500 людий займало всі місця в церкві. Поважні звуки органів були вступом до розпочаття обряд віча. Між зібраними запанував поважний, сьвяточний настрій. Замовни церковної зазвонили слова сильні, могучі, поважні, які захопили своєю силою і правдою всіх присутніх. Се соціал демократи всіх народів проголошували слово миру і любови.

Перший привітав конгрес президент базилійського правительства тов. др. Блюхнер. По ній говорив делегат німецької партії Гає з Берліна, відтак Кеір Гарді з Лондону, потім старенький Грайліх, основатель швейцарської партії. За ним Саказов з Болгарії, який так відважно виступав проти війни у своїм краю, а потім др. Адлер представник австрійської соціал-демократії. За ним Жоре а Парижа, оден з найславніших бесід-

ників. Останній промовляв Дашинський від польських товаришів. Коли проголосили слова останнього бесідника рознесли ся звуки пісні „Сьвітлий мир”, яку відспівав мужеський хор. Крім головного конгресу в церкві відбули ся на площі перед церквою чотири великі віча — на кожнім з них говорило по шість інтернаціональних бесідників, між ними т. Вітик а Галичини і т. Грігорович а Буковини.

Конгрес ухвалив Маміфест Інтернаціоналу, який має оголосити ся у всіх державах. Маміфест сей видруковано у всіх партійних часописях цілої Європи, лиш в Австрії скомпісовано его від першої до останньої стрічки. Лиш австрійські робітники не сміють знати, що говорить до них міжнародне заступництво усього пролетаріату. Нані товариші в парламенті хотіли з'ясувати той маміфест, щоб бодай таким способом оголосити слова мира базилійського конгресу, але тут стрінули ся а такою перешкодою, яка наносить пляму цілому народному парламентові в Австрії. На внесеня президента палати Сильвестра ухвалено відчитати дотичну інтерпеляцію на тайний засіданю, а якого звітів не вільно публічно друкувати.

Благородне, поважне слово представників усього європейського пролетаріату, яке проголошено без перерви по всій Європі, мусіло замовкнути перед поліцейським режимом в Австрії і перед льокайським послухом австрійського парламенту.

„Борба”.

## Житє канадійських фермерів.

(Кінцець).

Нам фермерам конечно треба щось робити аби вхоронити себе від висиху і пужли. І се стане тоді, коли ми організуємось. За примір хай послужать нам робітники по майнах та фабриках. Іх висихують, то же, але все таки не так страшно як нас фермерів. А чому? Бо вони організовані. Вони працюють тільки від 8 до 10 годин денно. Ми працюємо по 10, 12 або ще більше. Вони мають яку-так платню. Ми маємо до своєї праці довг! Вони жадають більшої платні, а коли капіталісти на се не годять ся всі виходять на страйк. А щож ми робимо? Чи нам дадуть за пшеницю хоть один цент більше як випиємо? Ні! Вони з нами не числять ся, бо ми без організації, ми безсилні, ми кожний ходимо одинцем. Коли б ми були організовані, так і з нами робітники мусілибсь числитись, бо в нас булаб сила, ми всі йшлибсь спільно разом. Гляньмо на майнерських робітників а Англії, що всі вийшли були разом на страйк. Наколи вони тільки покинули працю, сечас заставовив ся цілий рух в Англії. Фабрики перестали робити, бо не було вугля і не було чим палити. Кораблі і жезлізниці так само. І думаєте, що пани дозволили так робітникам довго „святкувати”? — Ні, вони бачучи, що державі грозить руйна, дали робітникам те, чого вони домогались. Се значить організація.

Тепер подумайте товариші фермери, що більш вартісне, вугіль чи хліб? Думаю що кожний відповість — хліб. Отже коли без вугля не могли обійтись навіть один місяць, то що сталобсь, коли б ми були так організовані як робітники і вийшли на страйк? Тоді в один тиждень ми дістали б те, чого домогалибсь, бо ціла Канада булаб zagrożена голодом. Тоді на бупли пшениці ми дісталиб не цента більше, але 20 або 30 центів більше. З нами тоді числились би всі дармоїди, бо побачилиб, що в нас сила, без нас не обійдуть ся і ми організовані. Тому ми повинні брати собі примір а робітників, лунатись разом з ними, вибрати спільно наших послів, котрі боронилиб нас в парламентах від ухвалення всяких законів, що нас до грубо заганяють. Ми і ніні вибираємо послів, але яких? — Ми вибираємо лібералів та консерватистів. Се ті самі, котрі а нас шкіру здирають. Вони наймають собі мерзавців, котрі йдуть доміж фермерів і захвалюють або лібералів або консерватів. Але колиб фермер лише трохи причаювався, так сечас і сказавби: „Проч від мене голод! Більше мене вже не обдурити! Я маю вже пробу жити! Були консерватисти при уряді, не зробили для нас фермерів нічого. Були ліберали, не зробили тоже нічого — а тільки обдуряють нас до останнього цента. Я мушу голосувати на свого рідного робітничого та фермерського кандидата, бо сей дійсно бажає полекші в нашій житті”.

Найліпший політичний досвід мають фермери Саскечевану з останніх виборів. Ліберальні наймити вганяли як вар'яти, крутили фермерам голови як тільки могли, що коли вони дістануть власть в свої руки, тоді фермерови буде як в бога за дверми. Після їх обцянок, то машинерія мала потаніти а за збіже фермер мав дістати більше чим перелше. І фермери повірили сим вітрогам туманникам. А по виборах? Нема нічого, діплов а противно стало еще гірше. За третій нумер пшениці платили вже тільки 50 центів а докеуди і не хотіли купувати. Фермер мусів возити пшеницю по 20 та 30 миль до інших міст, аби дістати тільки який цент, бо треба платити рити та аа молоченя. І се ті золоті гори, що нам обцяють перед виборами. Ми вибираємо на своїх заступників не досить, що наших ворогів, але до того ще й лю-

дий, котрі менкають понятя про фермерський один посол, котрого не то, що не знає чого він не бачив як працюють родить ся бохонцями. Його обороня? Ніколи. своїх товаришів ферме силають своїх послів а програмою соціал-де і ся партія а найліпш партія стремить до того. Всі соціал-демократи рівність, свобода а визиском, з невідомою всім богатства були спід а не горстка одиниць, аби жезлізниці, а всіх людий так, як се мають право користат ред. Подивімо ся на Н переїде вже в руки е свого класового полого, ми а дурноти, нелістів як на якихось тим, що соціалісти є рідні братя, котрі ховолі.

І щоб там не було демократичної партії, наші такіж самі доми ми бажаємо краспого зовані, так річного не

Отже нам треба сьвідоміші фермери, що добре еще не роз а канадійської нует маємо всі й користат Досить вже нам чемо більше робити наших.

На кінці скажу люот, ся ріжні газе ськими”. Та чи чита отверто проти напів Вони коли згадують не пустою новинкою кою українського всьє все за фермер род”. Тому і обов'яз часописів. Буде й чир більше піддержу ще займається фарм ятати те, що тільки за чисті центи робіт частинно, так все т консерватистів та л політичних момент мерам треба попира елужить нашим інт

Іван Франко.

Вічний революційо Дух, що тіло рве д Рве за поступ, щаст Віт жита, він ще не Ні попітський торту Ні арешти царські Ані війська муштр Ні гармати лапто Ні шпіонів ремесл В тріб его ще не зв Віт не змер, він ш Хоч від тисяч літ То аж вчора розо І о власній силі йд І простує ся, міцн І опішати туди, до Словом сильним, м Мільона зве з собо Мільона радо йду Вож се голос д у

## Серед

Тяжка доля р Мусим і сам треба годувати. П тільки праці робі Тож робітничі му нізаций а сила, пр І женецькі р того, що їх діти сьвіже повітря. Д